Μια φιλόδοξη εκστρατεία σε συνθήκες εθνικού διχασμού

Δημ. Θ. Καραμήτσος
Ομ. Καθηγητής ΑΠΘ
Συγγραφέας

27 Ιανουαρίου και 3 Φεβρουαρίου
ZOOM του ΙΗΑ

Δολοφονία διαδόχου Φερδινάνδου

28 Ιουνίου 1914

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είχε προσαρτηθεί στην Αυστρουγγαρία στις 28 Ιουνίου 1908

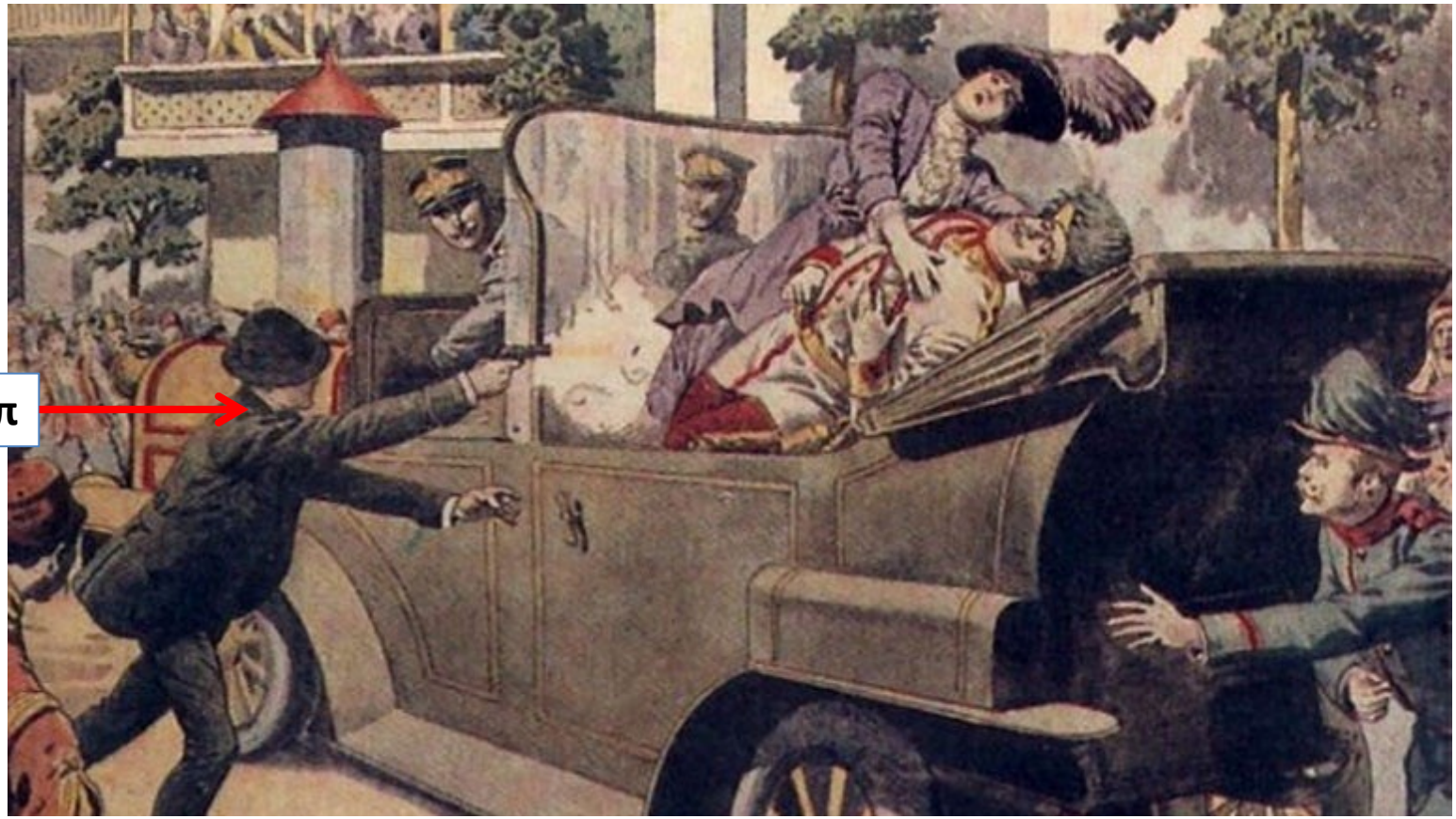

Η Αυστρουγγαρία σε πόλεμο

12 Αυγούστου 1914

- Αυστρουγγαρία
- Γερμανία
- Οθωμανική Τουρκία

⇄

Σερβία - Ρωσία
Βρετανία
Γαλλία
(Ιταλία +Ρουμανία το 1915)

Τα μήλα της έριδος { **Ελλάδα**, **Βουλγαρία**

Α’ Παγκόσμιος πόλεμος

Πόλεμος χαρακωμάτων με χρήση αερίων

Θύματα Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου: 8,5 εκατομμύρια στρατευμένοι
14,5 εκατομμύρια άμαχοι.

Ας δούμε τότε τι συνέβαινε στους Χριστιανούς της Οθωμανικής Τουρκίας

Πρώιμες διώξεις χριστιανών 1914

Νεότουρκοι: **«Η Τουρκία στους Τούρκους»**

Οτο Λίμαν φον Σάντερς , ο εγκέφαλος

Ταλαάτ πασάς: ο **συντονιστής** της εθνοκάθαρσης → γενοκτονία.

Μαύρη βίβλος διωγμών και μαρτυρίων

1914-1918:
Διωγμένοι Έλληνες
776.000

1915 διαφωνία βασιλιά Κωνσταντίνου με Ελ. Βενιζέλου.

Σχέδιο Ι. Μεταξά (6 Ιουλίου 1914) για εκστρατεία σε Καλλίπολη (έλεγχο Δαρδανελίων) το υπέβαλε στον Βενιζέλο.
Ίδια πρόταση Βενιζέλου σε βασιλιά και επιτελείο μετά από 8 μήνες.

Άρνηση Ι. Μεταξά και Βασιλιά (λόγος: Τα Δαρδανέλια ήδη οχυρώθηκαν)
Ο Μεταξάς προέβλεπε αποτυχία και παραιτήθηκε.

Βασιλιάς

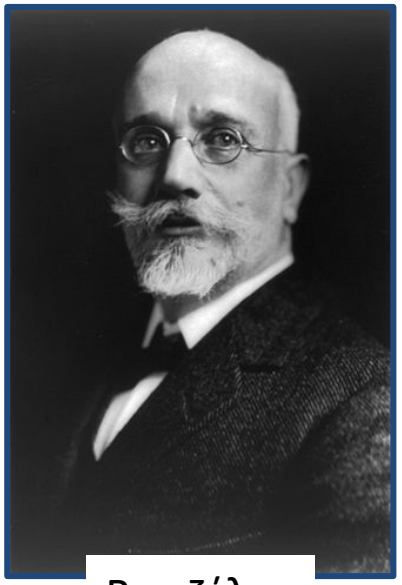
Βενιζέλος

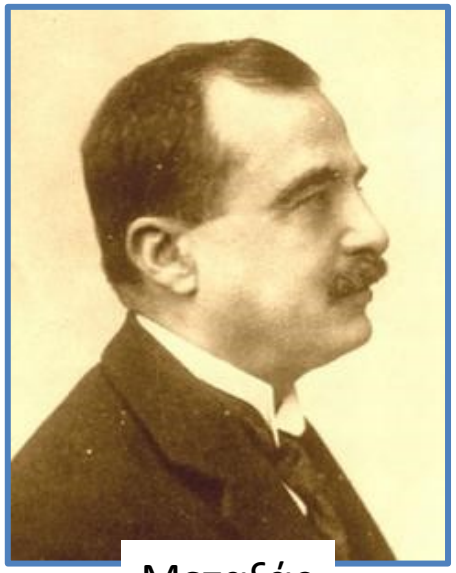
Μεταξάς

Τα διλήμματα το 1915

Ο **Κωνσταντίνος:** εγγυήσεις για την εδαφική ακεραιότητα της χώρας και ποια τα οφέλη της Ελλάδας;

Ο **Βενιζέλος**: συμμετοχή στον πόλεμο χωρίς εγγυήσεις, πιστεύοντας ότι θα είχε κάποια εδαφικά κέρδη.

Η **Βρετανία**: προσπαθούσε να προσεταιριστεί (ανεπιτυχώς) τη Βουλγαρία. Πρότεινε παραχώρηση Καβάλας και Δράμας σε Βουλγαρία!

Η **Ρωσία** δεν επιθυμούσε να συμμετάσχει η Ελλάδα στην εκστρατεία της Καλλίπολης και έθετε περιοριστικούς όρους. Είχε βλέψεις στην Πόλη!

Οι ξένες προπαγάνδες οργίαζαν ο λαός διχασμένος σε βενιζελικούς και αντιβενιζελικούς

Έδρασαν τότε

- Ο πρέσβης **φον Μίρμπαχ** και ο **βαρώνος Σένκ**
- Ο Γάλλος πρέσβης **Γκιγεμέν** και ο πλωτάρχης **ντε Ροκφέιγ**
- Ο Βρετανός πρέσβης **Κόμπτον Μακένζι**

Εξαγορές δημοσιογράφων
Χαλκευμένα ψεύδη
Καλλιέργεια φανατισμού
Προβοκάτσιες

1915: Μια ταραγμένη χρονιά

- Αρχές 1915: Τρία **υπομνήματα Βενιζέλου** για συμμετοχή σε πόλεμο, να βοηθηθεί η Σερβία (να τηρηθεί σύμφωνο αλληλοβοήθειας του 1913)
- Αλλά αυτό το σύμφωνο είχε στόχο την άμυνα προς τη Βουλγαρία όχι γενικότερη σύρραξη
- Ο Βασιλιάς επέλεξε πολιτική ουδετερότητας

Πρόταση Βενιζέλου παραχώρησης Καβάλας-Δράμας σε Βουλγαρία με ανταλλάγματα στην Ιωνία

Ο Βενιζέλος επειγόταν να μπει η Ελλάδα στον πόλεμο…πίστευε ότι θα διαρκέσει λίγο…!

Βενιζέλος: «*Η παραχώρησις της Καβάλας είναι βεβαίως θυσία οδυνηροτάτη, αισθάνομαι δε αίσθημα βαθυτάτου ψυχικού άλγους εισηγούμενος αυτήν. Αλλά δεν διστάζω να την προτείνω ευθύς ως λάβω υπ' όψιν τίνα εθνικά ανταλλάγματα πρόκειται να εξασφαλισθώσι διά της θυσίας ταύτης*».

Η πολιτική κατάσταση εκτραχύνεται

21 Φεβρ 1915: **Παραίτηση Βενιζέλου →κυβέρνηση Γούναρη**

15 Μαρτίου 1915: **Δημοσίευση** στον Τύπο πρότασης Βενιζέλου περί παραχώρησης Καβάλας-Δράμας σε Βουλγαρία!!! **Φανατισμός λαού**.

1 Απρ 1915: **Πρόταση Δ. Γούναρη σε ΑΝΤΑΝΤ** για συμμετοχή σε πόλεμο δεν έγινε αποδεκτή.
Ζητούσε πολλά ανταλλάγματα:
Β. Ήπειρο
Δωδεκάνησα
Κύπρο

Εκστρατεία σε Καλλίπολη για έλεγχο Δαρδανελίων

25 Απρ 1915 **Αποτυχημένη εκστρατεία της ΑΝΤΑΝΤ σε Καλλίπολη →διάρκεια 8 μήνες και πολλά θύματα (**δικαίωση Μεταξά**)**

220.000 άνδρες μεικτές απώλειες (νεκροί, τραυματίες, αιχμάλωτοι, αγνοούμενοι)

31 Μαΐου 1915 εκλογές

- Εκλογές και **νίκη Βενιζέλου**
- **Ασθένεια Βασιλιά Κωνσταντίνου** από πνευμονία με πλευρίτιδα και επιπλοκή εμπύημα θώρακος

Καθυστέρηση ορκωμοσίας νέας κυβέρνησης λόγω της ασθενείας (;)

Μεταφορά της εικόνας Παναγίας της Τήνου και αυτόματη ρήξη αποστήματος

Ραγδαία γεγονότα 1915

10 Σεπτ 1915: **Γενική Επιστράτευση** Ελλάδας

22 Σεπτ 1915: **Πρόσκληση από Βενιζέλο σε ΑΝΤΑΝΤ** για **στρατό σε Θεσσαλονίκη…**

Διαφωνία Κωνσταντίνου:

Νέα παραίτηση Βενιζέλου

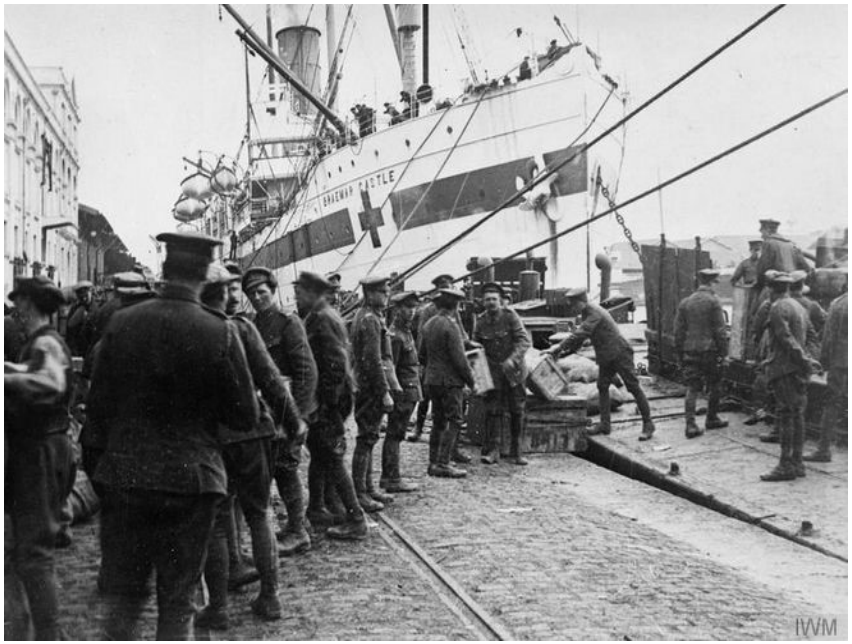

29 Σεπτ 1915: **Επίθεση Βουλγαρίας σε Σερβία**→μεταφορά 130.000 Σέρβων σε Κέρκυρα→Θεσ/νίκη

6 Δεκ 1915: Εκλογές

Εκλογές με αποχή κόμματος Φιλελευθέρων

Η ιστορία διδάσκει ότι

Αποχή σημαντικού κόμματος από εκλογές ακολουθείται από ένοπλο πραξικόπημα

Αρχηγός συμμαχικού στρατού ο Σαράιγ

– Ταλαιπωρίες των κατοίκων – αγγαρείες
– Διακοπή τηλεπικοινωνιών με Αθήνα
– Είχε φοβία για τα νώτα του, μήπως του επιτεθεί ο Κωνσταντίνος

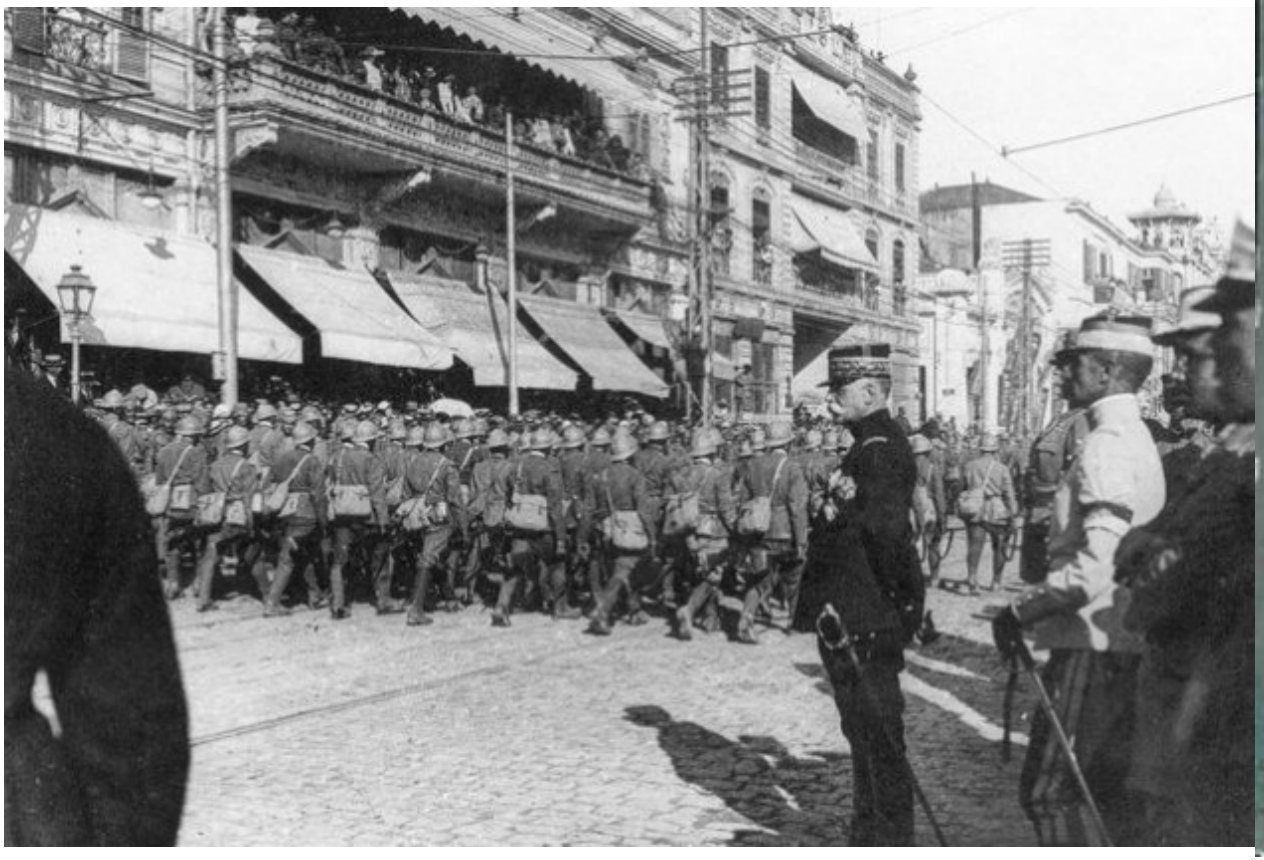

Γεγονότα στο οχυρό Ρούπελ 1916

13 Μαΐου 1916: Προώθηση **ΓερμανοΒουλγάρων με 2 συντάγματα** στο οχυρό Ρούπελ **(οι Έλληνες εκεί με 1 τάγμα)**

-Παράδοση του οχυρού με απόφαση του υπουργού Γιαννακίτσα και του επιτελάρχη Μεταξά

-Αιτιολογία: η τήρηση της ουδετερότητας

8 Ιουνίου 1916: Τελεσίγραφο ΑΝΤΑΝΤ

Η ΑΝΤΑΝΤ ζητάει επιτακτικά:

1. **Αποστράτευση,**
2. **Υπηρεσιακή κυβέρνηση**
3. **Εκλογές**

14 Ιουν 1916: **Αποστράτευση Ελλήνων**

↓

Δημιουργία συλλόγων Επιστράτων
(υποστηρικτές βασιλιά Κωνσταντίνου)
Δεν ήθελαν άλλο πόλεμο

Γεγονότα 1916

30 Ιουνίου1916: **Πυρκαγιά στο Τατόι** **(Ντε Ροκφέιγ;)**

16 Αυγ 1916: Κίνημα Εθνικής Αμύνης στη Θεσσαλονίκη με Βενιζελικούς αξιωματικούς και Κρήτες χωροφύλακες

27 Αυγ 1916: **Προβοκάτσια επίθεσης σε Γαλλική πρεσβεία** **(Ροκφέιγ)**

Το Δ΄ Σ.Στρατού αποκλεισμένο

20 Σεπτ 1916: **Παράδοση αποκλεισμένου Δ΄ ΣΣ** στην Καβάλα σε Γερμανούς και συμφωνία μεταφοράς και φιλοξενίας σε **Γκέρλιτς Γερμανίας (**έγκριση Χίντεμπουργκ**)**

για 400 αξιωματικούς και 6.000 άνδρες

Γκέρλιτς

Εχθρικές ενέργειες προς νότον

21 Οκτ 1916: Επίθεση Πλαστήρα (Εθν. Αμύνης) στην Κατερίνη

Στα τέλη Μαΐου 1917

Αιχμαλώτιση από Γάλλους χωρίς αντίσταση 200 αξιωματικών και 600 ανδρών της 1ης **μεραρχίας του Μπαΐρα** που βρισκόταν στην Λάρισα.

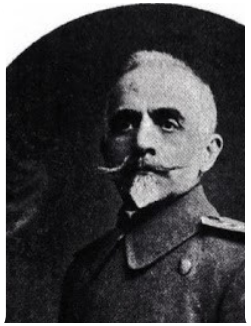

Ανδρ. Μπαΐρας

Επίθεση Γάλλων στο 1/38 σύνταγμα Ευζώνων του **Συν/ρχη Φράγκου** που αρνήθηκε να παραδώσει τα ξίφη αξιωματικών.
Φονεύθηκαν αρκετοί Έλληνες αλλά και λίγοι ιππείς αξιωματικοί και οπλίτες (Μαροκινοί Σπαχήδες).
Σύλληψη 49 Ελλήνων αξιωματικών +269 οπλιτών.

Αθ. Φράγκου

Αυγουστος -Νοέμβριος 1916

Στρατιωτικό κίνημα Εθν. Αμύνης 17 Αυγούστου
11 Νοεμ 1916: Ο Βενιζέλος σε Θεσσαλονίκη.
Προσωρινή κυβέρνηση τριανδρίας χωριστού κράτους.
Σχηματισμός τριών μεραρχιών στρατού και **κήρυξη πολέμου σε Κεντρικές Δυνάμεις**.

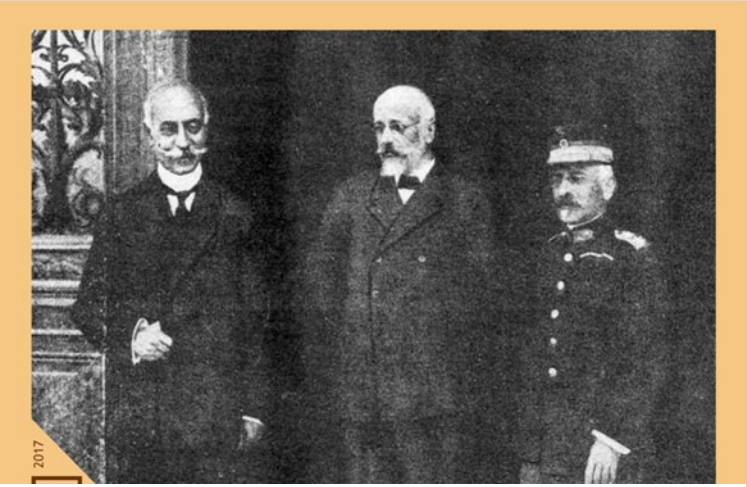

Κουντουριώτης, Βενιζέλος, Δαγκλής

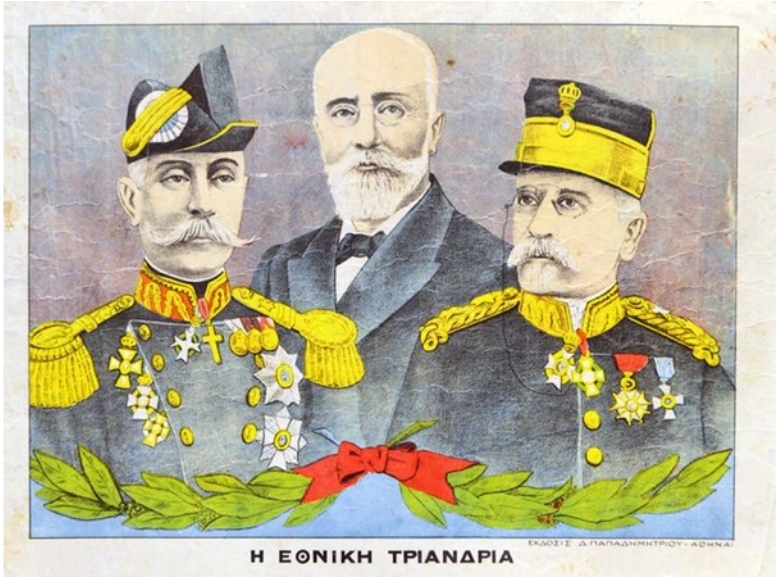

Σύγκρουση Επιστράτων με γαλλικό στρατό στην Αθήνα

17 Νοεμ 1916 (π.Η.): **Αποβίβαση 3.000 Γάλλων** σε Φάληρο πορεία προς Αθήνα,

Ήττα Γάλλων από Επιστράτους με επικεφαλής τον στρατηγό Καλλάρη και επιτελικό σχεδιασμό Μεταξά και Παπούλα.

Νοεμβριανά: **Έκτροπα Επιστράτων σε βενιζελικούς**

τον Νοέμβριο (π.Η) του 1916

Έκτροπα σε σπίτια Βενιζελικών

1916-1917: **Επίστρατοι**: Κράτος εν κράτει (ρόλος Μεταξά?)

Ναυτικός αποκλεισμός - πείνα

Ζαβιτσάνος: Όσον ο λαός ετυραννείτο τόσον περισσότερον συνεσπειρούτο αλλά και αφοσιώνετο προς τον Βασιλέα. Αι στερήσεις ήσαν απερίγραπτοι.

Πρεσβεία σε ΗΠΑ: καίτοι όλοι οι όροι του συμμαχικού τελεσιγράφου εξετελέσθησαν, ο αποκλεισμός διατηρείται προκαλών λιμόν καθ' όλην την χώραν και οι πτωχοί αρχίζουν να τρέφονται με χόρτα!

Ναύαρχος Ντε Φουρνέ

Ανάθεμα κατά Βενιζέλου
12 Δεκ 1916 με αρχιεπίσκοπο Θεόκλητο

Γεγονότα 1917

Βασιλιάς Αλέξανδρος

30 Μαΐου 1917: Αναγορεύεται **Βασιλιάς ο Αλέξανδρος**

1 Ιουν 1917: **Έλευση Βενιζέλου με Γαλλικό στρατό**
2 Ιουν 1917: Αναχώρηση Βασιλιά Κωνσταντίνου
Κοινοβουλευτική Δικτατορία Βενιζέλου (Βουλή Λαζάρων)

7 Ιουν 1917: **Εξορία 30 πολιτικών αντιπάλων Βενιζέλου** σε Κορσική
-**Απολύσεις 6.599 υπαλλήλων**
-**Απολύσεις 570 δικαστικών**
-**Αποστράτευση 1.900 αξιωματικών (1.600 Στρ.+300 Ναυτ.)**
+ 300 χωροφυλακής
-**Λογοκρισία εφημερίδων και πρακτικών Βουλής**
-**Εξορίες δημοσιογράφων, επιχειρηματιών σε νησιά**

Συμμετοχή Ελλάδας στον πόλεμο

Μεραρχία Αρχιπελάγους (Υποστρ. Δ. Ιωάννου)
Μεραρχία Σερρών (Υποστρ. Επ. Ζυμβρακάκης)
Μεραρχία Κρήτης (υποστρ. Παν. Σπηλιάδης)

Νίκες ελληνικού στρατού

17 Απρ-1 Μαΐου 1917:

κατάληψη υψώματος **Ραβινέ**

17 Μαΐου 1918:

Μάχη Σκρά Κιλκίς

Εκστρατεία σε Ουκρανία 7-1-1919

Η Ελλάδα στην **Κριμαία με δυο Μεραρχίες** υπό τον στρατηγό Κ. Νίδερ σε **Αγγλογαλλική εκστρατεία** εναντίον Μπολσεβίκων Ουκρανίας
Φονικές μάχες και ήττα του εκστρατευτικού σώματος
Διακρίσεις Ελλήνων σε μάχες (Κονδύλης, Πλαστήρας, Οθωναίος).

Κλεμανσό και Βενιζέλος

Οι σύμμαχοι στην Κωνσταντινούπολη 1919

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

14/27 Νοεμ 1919: **Συνθήκη Νεϊγί** . Περιορισμός Βουλγαρίας

17/30 Οκτ 1919: **Συνθήκη Μούδρου** με Τουρκία

Σύμμαχοι και το θωρηκτό Αβέρωφ στην Κωνσταντινούπολη

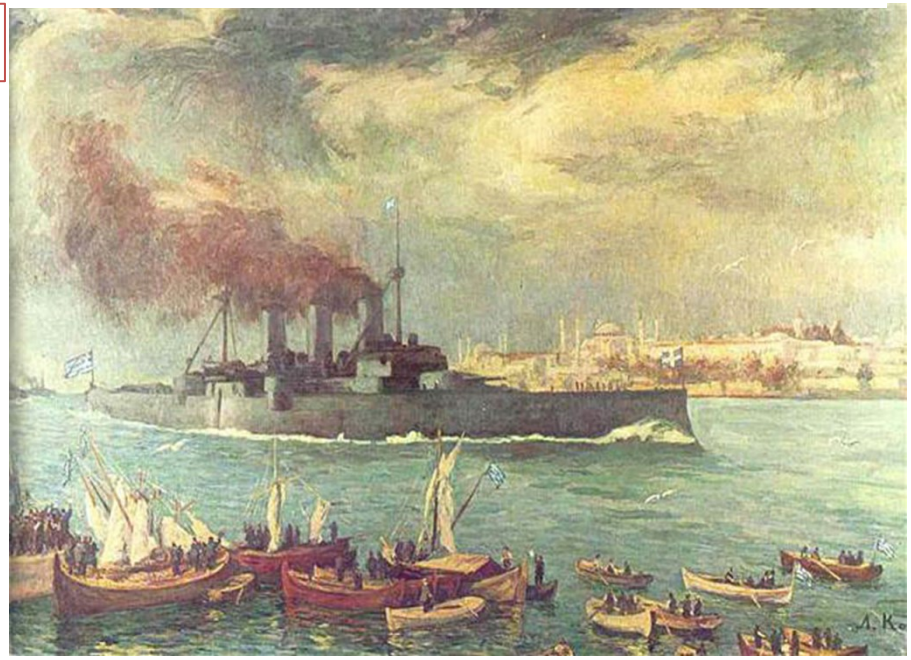

1919

Τα συμφέροντα της Βρετανικής αυτοκρατορίας, ταυτίζονται με τα της Ελλάδας

Λόιντ Τζόρτζ φιλικός προς Βενιζέλο

Ένας Άγγλος στρατηγός είπε ότι:
«τον Βενιζέλο οι Γάλλοι τον υποστηρίζουν,
οι Άγγλοι τον θαυμάζουν,
και οι Ιταλοί τον φοβούνται».

Το όνειρο της Σμύρνης

- Ήταν σκέψη του Ε. Βενιζέλου η Σμύρνη
- Την καλλιέργησε στον Λόιντ Τζόρτζ
- Οι Βρετανοί ένιωθαν αβεβαιότητα στη Μ. Ασία
- Οι Έλληνες στα νώτα τους θα παρείχαν ασφάλεια έναντι σε επιθέσεις Τούρκων
- Το πρότεινε ο Λόιντ Τζόρτζ στους Γάλλους και έγινε δεκτό
- Οι Ιταλοί αιφνιδιάστηκαν αλλά δεν αντέδρασαν..!

Σμύρνη το Παρίσι της Ανατολής

Κοσμοπολίτικο λιμάνι

Σμύρνη σε στιγμές ευτυχίας

Μεταφορά στρατού στη Σμύρνη
Μάιος 1919

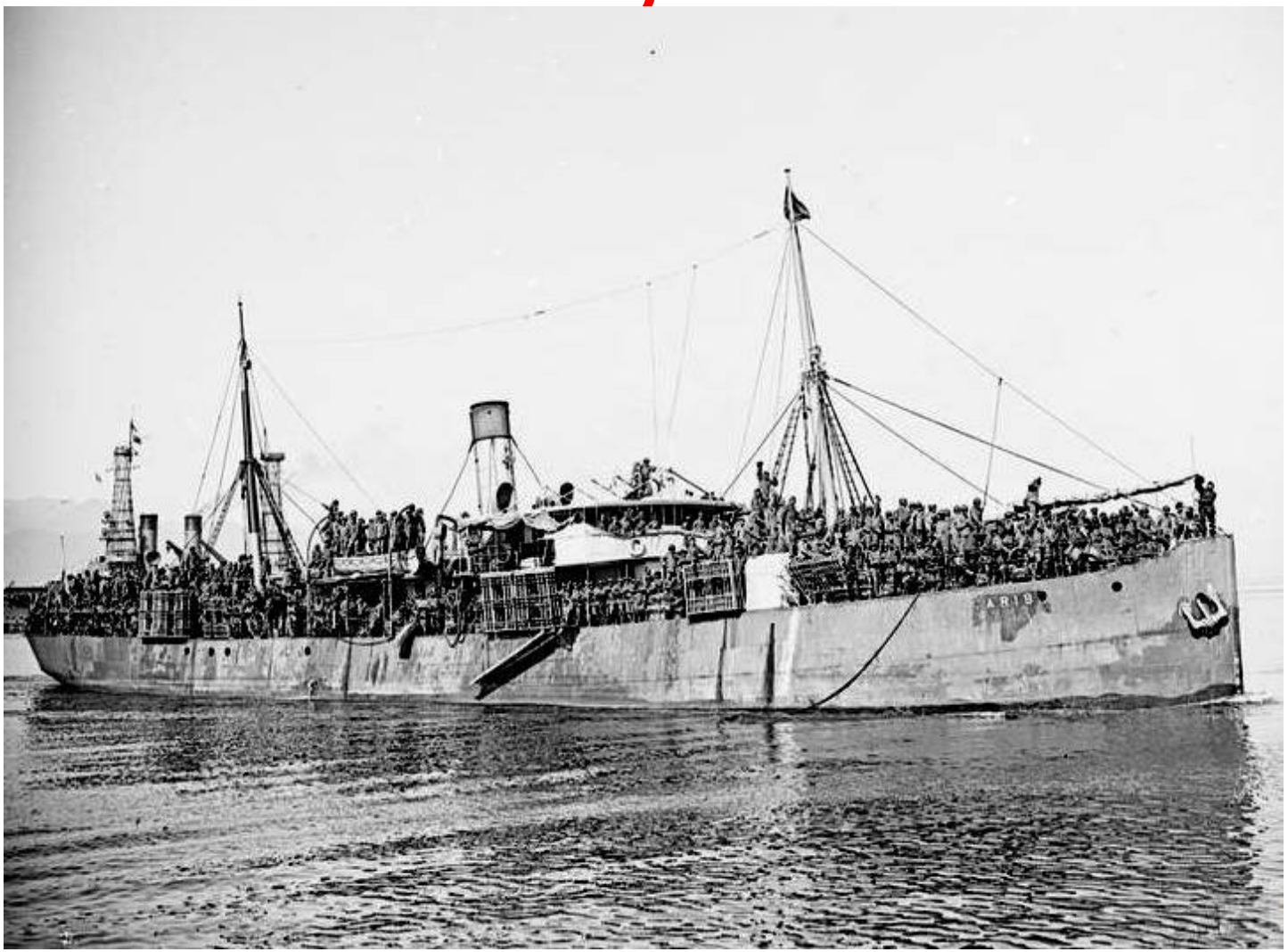

Αποβίβαση στη Σμύρνη
15 Μαΐου 1919

Επεισόδια με την αποβίβαση

Πυροβολισμός από προβοκάτορα Ιταλό και ανταλλαγή πυροβολισμών
Ελλήνων με Τούρκους στρατιώτες

Έλληνες 2 νεκροί οπλίτες
+20 πολίτες
Τούρκοι 5 νεκροί

↓

Αντίδραση κατοίκων
λεηλασίες και φόνοι Τούρκων
~50 νεκροί

Επιθέσεις ατάκτων σε Έλληνες

Αδράνεια ελληνικού στρατού περίπου ένα χρόνο

↓

Επέκταση ελληνικού στρατού για εξουδετέρωση ατάκτων (Τσέτες)

Αύξηση του στρατού στη Μ. Ασία και το 1920:

- Κατάληψη της **Προύσας** από Πάγκαλο (330 χλμ από Σμύρνη) Αύγουστο 1920
- Κατάληψη **Ουσάκ** (210 χλμ από Σμύρνη) Αύγουστο 1920
- Επικράτηση του **Κεμάλ** σε μεγάλη **Εθνοσυνέλευση στην Άγκυρα**
  - **Πρόεδρος** Τουρκίας + **Αρχιστράτηγος ο Κεμάλ**

Τσέτες →

Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΝΕΙΓΥ (1919) ΚΑΙ ΣΕΒΡΩΝ (1920)
Όριο ελληνικών εθνικών διεκδικήσεων (1918)
Εδαφικά κέρδη Ελλάδας σε βάρος της Βουλγαρίας
Εδαφικά κέρδη Ελλάδας σε βάρος της Τουρκίας
Ζώνη Σμύρνης
Νησιά που θα παραχωρούσε η Ιταλία στην Ελλάδα
Ιταλικά εδάφη
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
Βάρνα
Πύργος
Εύξεινος Πόντος
Φιλιππούπολη
Σαράντα Εκκλησιές
Αδριανούπολη
Μήδεια
Κωνσταντινούπολη
Ραιδεστός
Αίνος
Πάνορμος
Προύσα
Τίρανα
Μοναστήρι
Σέρρες
Καβάλα
Έδεσσα
Κορυτσά
Καστοριά
Θεσσαλονίκη
Βόρειος Ήπειρος
ν. Ίμβρος
ν. Λήμνος
ν. Τένεδος
Ιωάννινα
Λάρισα
ν. Κέρκυρα
Άρτα
ΤΟΥΡΚΙΑ
Πούντα
Λαμία
ν. Λέσβος
Ζώνη
Χαλκίδα
Σμύρνη
Σμύρνης
Πάτρα
ν. Κεφαλληνία
Αθήνα
ν. Χίος
Έφεσος
ν. Σάμος
Ντενιζλί
ν. Ζάκυνθος
Ερμούπολη
Δωδεκάνησα
Μάκρη
ν. Ρόδος
ν. Κρήτη
Ιόνιο Πέλαγος
Αιγαίο Πέλαγος

Ελλάδα 1920

Συνθήκη Σεβρών 10 Αυγ 1920 (νέο. Ημ)

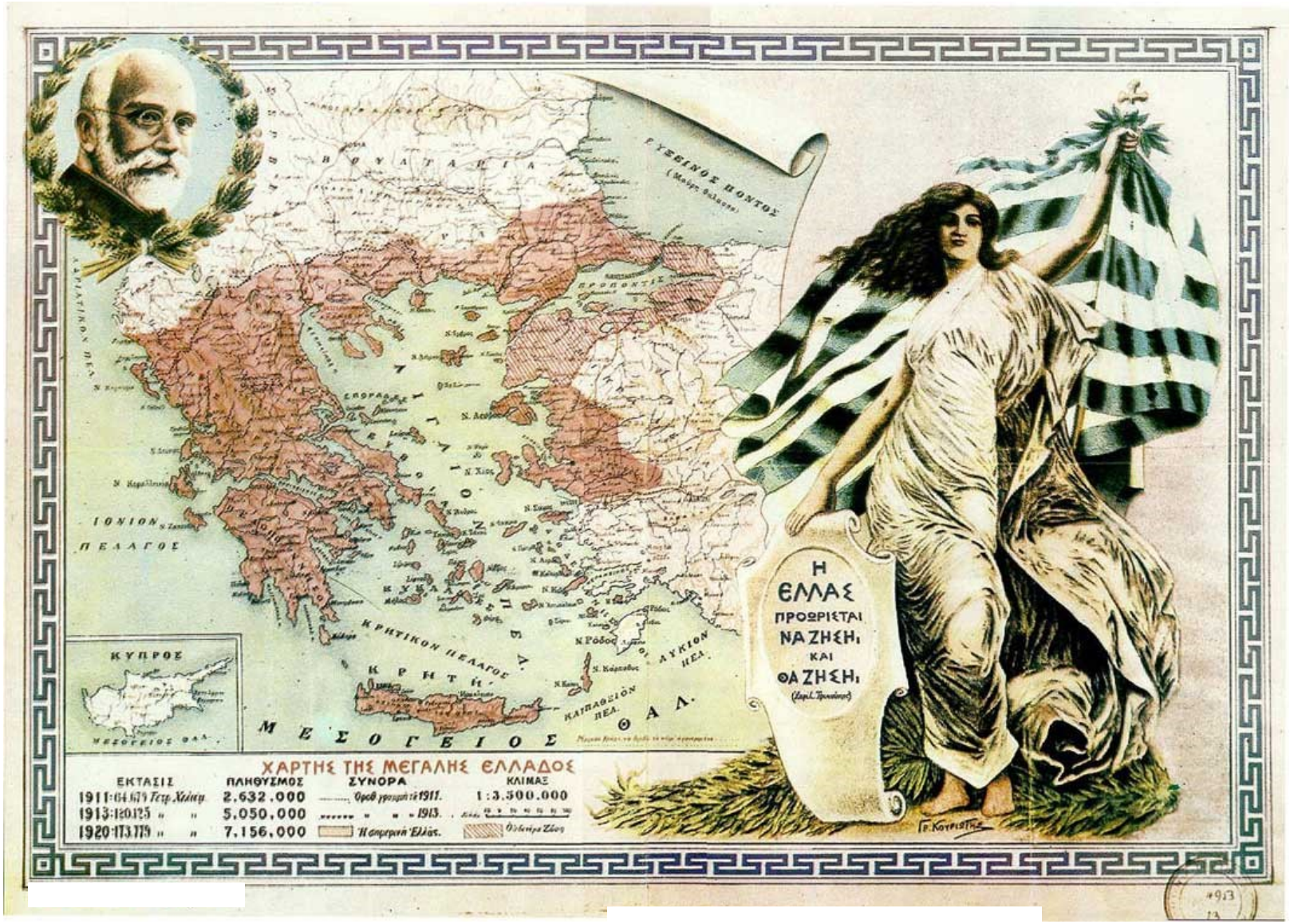

Γεωπολιτικές δυσκολίες

Έλληνες σε Μικρά Ασία μόνο 16,4%

Κυρίως σε παράλια και Καππαδοκία

Οθωμανική στατιστική 1910

Σύνολο Μικράς Ασίας Χωρίς Κων/πολη	Πληθυσμός	Ποσοστό %
Τούρκοι	**8.192.589**	**75,7**
Έλληνες	**1.777.146**	**16,4**
Αρμένιοι	594.539	5,5
Εβραίοι	39.370	0,4
Λοιποί	219.451	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	10.823.095	100

Δολοφονική επίθεση στον Βενιζέλο 12/8/1920

-Ελαφρός τραυματισμός Βενιζέλου στο χέρι

-Σύλληψη δυο δραστών (απότακτοι αξιωματικοί)

-Φήμες στην Αθήνα περί θανάτου του

-Δολοφονία Ίωνα Δραγούμη

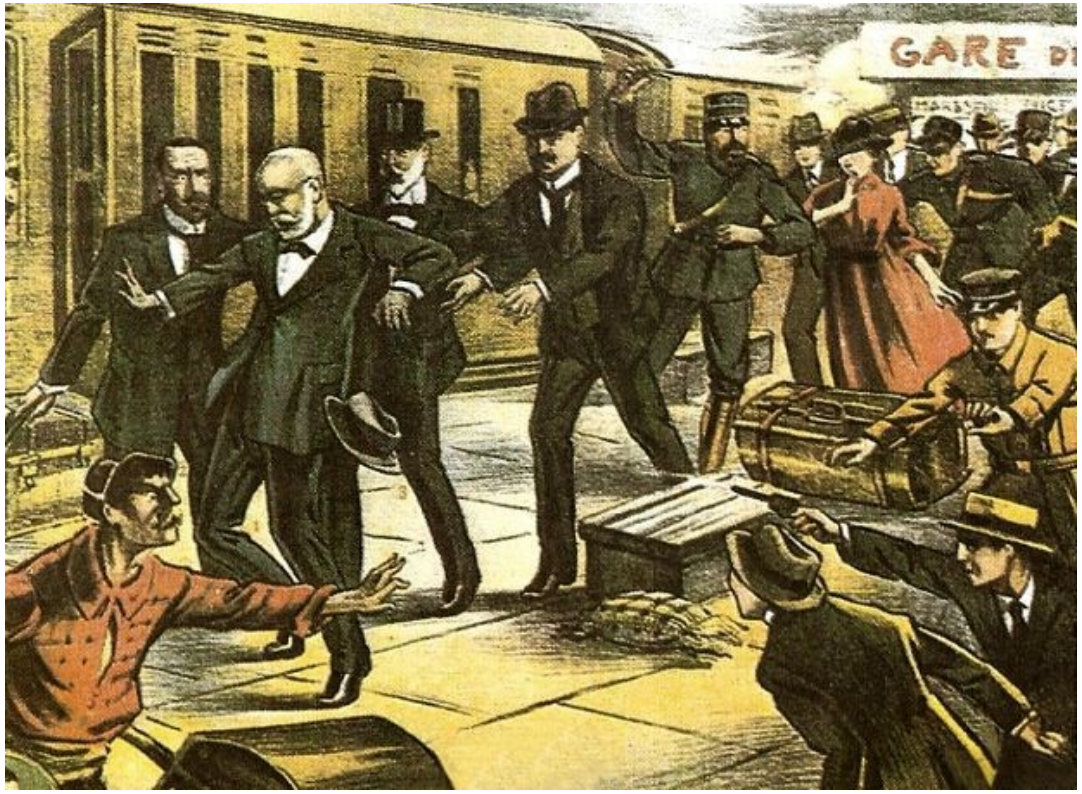

Ιων Δραγούμης

Ηγετικό στέλεχος Ηνωμένης Αντιπολίτευσης

Έγραψε:
«Αγαπώ πάρα πολύ τον άνθρωπο για να γίνω στενός σοσιαλιστής. Αγαπώ πάρα πολύ τον άνθρωπο για να γίνω στενός πατριώτης. Αγαπώ πάρα πολύ τον άνθρωπο για να νοιώσω τον εαυτό μου άτομο».

Λευκή ας βαλθεί όπου έπεσες, Κολώνα
(Πώς έπεσες, γραφή να μη το λέει)
Λευκή με της Πατρίδας την εικόνα
Μόνο εκείνη ταιριάζει να σε κλαίει,
Βουβή, μαρμαρωμένη να σε κλαίει! (Κ. Παλαμάς)

Θάνατος βασιλιά Αλέξανδρου

- Δάγκωμα πιθήκου - **17 Σεπτ 1920**
- Θάνατος από σηψαιμία **13 Οκτ 1920**

Αντιβασιλέας ο ναύαρχος Π. Κουντουριώτης

Κουντουριώτης

Κηδεία βασιλιά Αλέξανδρου

1919-1920

-Σχεδόν ένα χρόνο επί Βενιζέλου αδράνεια στρατού στη Σμύρνη, πανηγύρια στην Ελλάδα.

-Μάιο 1919: Ακρότητες Ελλήνων στο Αϊδίνιο (λεηλασίες), φωτιά, αλλά και οι Τσέτες τα ίδια (3.000 έλληνες νεκροί, 31 πρόσκοποι).

-Αύξηση μεραρχιών από 1 σε 5 + Σύνταγμα βαρέος πυροβολικού και Σύνταγμα Ιππικού.

-Υποχωρητική τακτική του Κεμάλ. Εφοδιασμός του από ιταλική Αττάλεια. Όπλα ιταλικά, γαλλικά, ρωσικά!!!

Εκλογές 1 Νοεμ 1920

Ήττα του Ε. Βενιζέλου στις εκλογές

Λόγοι της ήττας:

-Ο ναυτικός αποκλεισμός της ΑΝΤΑΝΤ – πείνα λαού

-Η προηγηθείσα δικτατορία Βενιζέλου (διώξεις-απολύσεις, εξορίες, λογοκρισία)

-Η αφοσίωση στον Βασιλιά της παλιάς Ελλάδας και των Επιστράτων

-Οι ψήφοι Εβραίων, Σλαβοφώνων, Μουσουλμάνων

-Ελπίδες διακοπής πολέμου στη Μ. Ασία από μια άλλη κυβέρνηση

Δημ. Γούναρης (Λαϊκό κόμμα)

-Αρχηγός της Ηνωμένης αντιπολίτευσης και ο άτυχος πρωθυπουργός 1921-1922.
-Άτυχος γιατί ανέλαβε την συνέχιση μιας εκστρατείας που θα αποτύγχανε.

Την πολιτική του Γούναρη στήριξε το κόμμα των Φιλελευθέρων με αρχηγό τον στρατηγό Δαγκλή.
Μετά από εσωκομματική κρίση, διασπάστηκε ο Παπαναστασίου (Δημοκρατικό μανιφέστο, δίκη, συνήγορος Γ. Παπανδρέου)

Πρωθυπουργοί μετά τις εκλογές 1920

Δ. Ράλλης	3 μήνες
Ν. Καλογερόπουλος	2 μήνες
Δ. Γούναρης	11 μήνες + 2 μήνες
Ν. Στράτος	6 μέρες
Π. Πρωτοπαπαδάκης	4 μήνες

Η ΑΝΤΑΝΤ και η νέα κυβέρνηση

Προειδοποίηση ΑΝΤΑΝΤ περί διακοπής οικονομικής βοήθειας προς Ελλάδα

αν επανέλθει ο Κωνσταντίνος

Ιδιαίτερα εχθρική η Γαλλία και η Ιταλία που είχαν από νωρίτερα στραφεί σε υποστήριξη του Κεμάλ

Στάση μεγάλων δυνάμεων 1920-1922

- **Μ. Βρετανία**: **Φιλική αλλά μόνο στα λόγια**
  - Ο Ελλ. Στρατός εξασφάλιζε τα νώτα Βρετανικού Στρατού
- **Γαλλία: Συγκεκαλυμμένα εχθρική**
  - Συμφωνίες με Τουρκία πολύ πριν από εκλογές 1920
  - Εγκατάλειψη οπλισμού στην Κιλικία
- **Ιταλία: Απροκάλυπτα εχθρική (λιμάνι Ατάλειας)**
  - Βλέψεις για Σμύρνη
- **Ρωσία (ΕΣΣΔ): Σαφώς εχθρική**

Η σοβιετική Ρωσία υπέρ του Κεμάλ

Λόγοι στάσης της Ρωσίας (Λένιν)

- Η Ελλάδα ιμπεριαλιστική χώρα
- Συμμετοχή Ελλάδας στην εκστρατεία της Ουκρανίας
- Ανάγκη Ρωσίας για ναυσιπλοΐα στα στενά Βοσπόρου (συμμαχία με Τουρκία)

Δημοψήφισμα για Βασιλέα

22 Νοεμβρίου 1920

- **Υπέρ επανόδου βασιλιά Κωνσταντίνου 98%**

  (Απείχαν Φιλελεύθεροι και Κομμουνιστές)

- **Αντιδράσεις ΑΤΑΝΤ, κυρίως Γάλλων και Ιταλών**

Η νέα κυβέρνηση συνεχίζει την πολιτική Βενιζέλου στη Μ. Ασία αλλά αλλάζει αξιωματικούς

Βενιζελόφρονες αξιωματικοί φεύγουν αυτοβούλως ενώ άλλοι μετατίθενται

Στην Πόλη βρέθηκαν φυγάδες: Α. Μαζαράκης, Κ. Μανέτας, Γ. Κονδύλης, Θ. Πάγκαλος, Δ. Ιωάννου, Α. Οθωναίος

Λ. Παρασκευόπουλος
Αρχιστράτηγος 1918-1920
Παραιτήθηκε μετά τις εκλογές

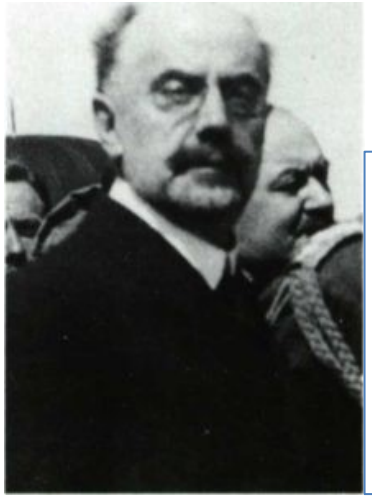

Ύπατος αρμοστής στη Σμύρνη
Αρ. Στεργιάδης
Διορίστηκε από τον Βενιζέλο
Παρέμεινε και μετά τις εκλογές
του 1920. Αμφιλεγόμενο πρόσωπο.

Αναστάσιος Παπούλας, Αρχιστράτηγος

Αρχιστράτηγος
1920- Μάιο 1922

<u>Σωματάρχες:</u>

Α΄ΣΣ Κοντούλης

Β΄ΣΣ Βλαχόπουλος →Πρίγκιψ Ανδρέας

Γ΄ ΣΣ Πολυμενάκος

Ταξιαρχία Ιππικού: Νικολαΐδης

Δηλώσεις το 1920-1921

Ε. Βενιζέλος: Ουδεμία άλλη κυβέρνησις θα δυνηθεί να ακολουθήσει άλλην πολιτικήν χωρίς να προδώσει το καθήκον προς την Ελλάδα

Ν. Στράτος: Η εκστρατεία αποτελεί νεοελληνικόν αυτοκρατορισμόν

Δ. Γούναρης: Η εκεί αντίδρασις πρέπει να θεωρηθεί συντριβείσα

Κ. Γουβέλης (συνταγματάρχης): Μόνον άφρων θα μπορούσε να συλλάβει τοιούτον σχέδιον πολιτικής και στρατιωτικής ενεργείας

Σερ Χένρυ Ουίλσον (αρχ. Βρετ. Επιτελείου) προς Βενιζέλον: «Κατέστρεψες τον εαυτό σου και τη χώρα σου στέλνοντας στρατό στη Σμύρνη»

1920

- **Στρατός**: Έλληνες **3.443 αξιωματικοί και 98.000 οπλίτες**
- **Επαναφορά αποτάκτων** (από την τριετία Βενιζέλου),

  …προβλήματα στην επετηρίδα!
- **Διπλασιασμός έκτασης του Μετώπου**

Περιοδεία στην Ευρώπη

Καλογερόπουλος, Γούναρης, Μπαλτατζής

- **Παρίσι: Με Μιλεράν,** γενικές συστάσεις ειρήνευσης

- **Λονδίνο: Διάσκεψη Ιανουάριος 1921**

Καλά λόγια ο Λόιντ Τζόρτζ χωρίς πράξεις, Αρνητικοί Γάλλοι και Ιταλοί

Δυο Τουρκικές αντιπροσωπείες:

Σουλτάνου και Κεμάλ αντίστοιχα κωλυσιεργούσαν

1921

- **Ιανουάριο 1921 και Μάρτιο 1921:** προσπάθειες Ελλήνων για κατάληψη Εσκί Σεχήρ, Κιουτάχειας, Αφιον Καραχισάρ **απέτυχαν**.
- **Η πολιτική ηγεσία ανήσυχη ζητά να βοηθήσει ο Ι. Μεταξάς** ως αρχηγός Επιτελείου ή ακόμη και ως αρχιστράτηγος.
- **Άρνηση Μεταξά, σε δυο συναντήσεις με Γούναρη Πρωτοπαπαδάκη και Θεοτόκη, να συμμετάσχει εκ νέου στον στρατό! Ούτε και ως αρχιστράτηγος!**
- **Ήθελε ως υπουργός Στρατιωτικών αλλά δεν του προτάθηκε.**

Μνημόνιο συναντήσεως Μεταξά με Γούναρη, Πρωτοπαπαδάκη και Θεοτόκη

Μεταξάς: **«**Βλέπετε λοιπόν, που σας άγει η πολιτική σας. Είναι πολιτική κατακτήσεως λαού μη εννοούντος να υποστή κατάκτησιν, κατακτήσεως την οποίαν δεν κατέστησεν εισέτι ώριμον η είσδυσις του πολιτισμού μας, της επιρροής μας, του Ελληνισμού, ως εις την αρχαιότητα.

Γούναρης: Δεν είναι πολιτική μας. Δεν ήτο ποτέ πολιτική μας. Ο Βενιζέλος μας έφερεν εκεί. Τον πόλεμον τον εύρωμεν.

Συνέχεια συζήτησης

Μεταξάς: Ημπορούσατε να συμβιβαστήτε.

Γούναρης: Προσπάθησα, αίφνης οι Τούρκοι μετέβαλαν γνώμην και δεν εδέχθησαν τίποτε. Τι να κάμω τότε;

Μεταξάς: Να μην επιτεθήτε. Ο στρατός άλλωστε δεν ήτο έτοιμος.

Γούναρης: Το γνωρίζω, και ομολογώ ότι εγελάστηκα. Ηπατήθην από τας διαβεβαιώσεις των στρατιωτικών, ότι η επίθεσις θα ήτο ασφαλής και η εκστρατεία βραχεία»! (Μάρτιος-Απρίλιος 1921)

29 Μαΐου 1921
Μετάβαση του ασθενούντος Κωνσταντίνου στη Σμύρνη για τόνωση του ηθικού (ιδέα Δ. Γούναρη)

Σύσκεψη Ιούλιο 1921

- **Δούσμανης**: «Αυτή τη φορά θα συλλάβουμε τον Κεμάλ»
- **Κωνσταντίνος**: «Ναι αλλά για να τον πιάσουμε πρέπει να θελήσει και να σταθεί»

Στο μεταξύ αύξηση στρατού

Ιούνιο 1921: Επιστράτευση νέων κλάσεων (+58.000 άνδρες)

Σύνολο Στρατιάς:

5.740 αξιωματικοί, 186.975 οπλίτες

Αλλά:

-Δεν είχαν όπλα όλοι οι επιστρατευμένοι

-Έλλειπαν πέταλα για τα άλογα του Ιππικού

Επιτυχής επίθεση Ελλήνων 25-30 Ιουνίου 1921

Κατάληψη

Εσκί Σεχίρ,

Κιουτάχειας,

Αφιόν Καραχισάρ

Υποχώρηση του Κεμάλ

Σύσκεψη στην Κιουτάχεια Ιούλιο 1921

Το λάθος του Γούναρη:

Επέμενε στη σύσκεψη: «Να καταληφθεί η Άγκυρα»

Η προώθηση προς Άγκυρα όμως καθυστέρησε να αρχίσει

Ο Υπεραισιόδοξος επιτελάρχης Πτολεμαίος Σαρηγιάννης (Βενιζελικός)

Κύριος υπεύθυνος για την πορεία προς Άγκυρα

Ο στρατηγός **Φος** του είπε ότι για να επιτύχει η εκστρατεία στην Άγκυρα χρειάζονται τριπλάσιες δυνάμεις

Στρατηγός Φος

Οι Τούρκοι επιμένουν

- **Σεπτ 1921**. Μάχες πολύνεκρες σε Αφιον Καραχισάρ με …ισοπαλία!
- Ακολούθησαν 10 μήνες αδράνειας και μικροσυμπλοκών
- Ο Κεμάλ είχε άφθονες εφεδρείες
- Οι Έλληνες είχαν κακές διαβιβάσεις, ελλείψεις εφοδιασμού από σύγχρονα όπλα και αεροπλάνα. Εκτεταμένο μέτωπο. Εχθρική ενδοχώρα.

17 Σεπτεμβρίου 1921

Πορεία μεραρχίας στην αλμυρά έρημο καλοκαίρι 1921

Β΄ΣΣ με επικεφαλής τον πρίγκιπα Ανδρέα αδελφό βασιλιά Κωνσταντίνου

Πρίγκιπας Ανδρέας

Μια φιλόδοξη εκστρατεία σε συνθήκες εθνικού διχασμού

2ο μέρος

Δημ. Θ. Καραμήτσος
Ομ. Καθηγητής ΑΠΘ

Μάχες στον Σαγγάριο ποταμό

Μη εκτέλεση διαταγής Παπούλα από πρίγκιπα Ανδρέα
Αλλαγή της διαταγής Παπούλα την μεθεπομένη
Επικρίσεις – συζήτηση για το θέμα

Μάχες – Μάχες - Μάχες 1921

- Η ελληνική στρατιά έχασε το 1/3 των μαχίμων
- Πολύνεκρες μάχες στο Αφιόν Καραχισάρ
- Αδράνεια στρατιάς επί 10 μήνες
- Σχόλια για ανεπάρκεια Παπούλα
- Το ηθικό του στρατού άσχημο
- Λιποταξίες
- Προπαγάνδα κομμουνιστών

<u>Επιχείρηση προς Άγκυρα</u>

4.000 νεκροί

19.000 τραυματίες

376 αγνοούμενοι

Επάνοδος στη δυτική όχθη του Σαγκαρίου

Νίκες Αυγούστου 1921, αλλά τελικά σύμπτυξη

Νίκες Ελλήνων σε Κάλε Γκρότο και Εσκί Πολατλί

Κατασκευή γέφυρας σε παραπόταμο

Νεκροί Έλληνες μετά τη μάχη στο Κάλε Γκρότο

Νεκροί Έλληνες στρατιώτες στο πεδίο μάχης. (Μάχη Καλέ Γκρότο)

Το 5/42 σύνταγμα Ν. Πλαστήρα

Πολέμησε γενναία αλλά αδράνησε σε μια κρίσιμη φάση.
Δεν κατέλαβε ύψωμα άνευ μάχης λόγω κόπωσης των ανδρών και μεγάλων απωλειών από προηγούμενη μάχη. Από το ύψωμα θα προστάτευε τα νώτα των ανδρών του Α΄ΣΣ το οποίο τελικά δέχθηκε επίθεση των Τούρκων και διαλύθηκε.

Οι Έλληνες τραγικά διχασμένοι και εσωτερική υπονόμευση

-Ο **Κονδύλης** αρθρογραφούσε στην Πόλη

-Οι εφημερίδες στην Αθήνα επικριτικές

-Ο **Π. Πουλιόπουλος** κομμουνιστής με παράνομη εφημερίδα μετώπου

-**Ο Ριζοσπάστης: Γράφει για «Ιμπεριλιαστική εκστρατεία»**

Αποτέλεσμα αντιπολεμικών δημοσιευμάτων:

-Συλλήψεις εκδότη Πετσόπουλου και του Κορδάτου

-Πολλές απεργίες… παρά τον Στρατιωτικό Νόμο

-**Ανυπότακτοι 18.000 και λιποτάκτες 14.000 άνδρες**

Περιοδεία Γούναρη και υπουργού εξωτερικών Μπαλτατζή στην Ευρώπη Οκτώβριο 1921 επί 4 μήνες

Συναντήσεις με Γάλλους, Βρετανούς, και Ιταλούς

Συζήτηση για **αυτονόμηση περιοχής Σμύρνης** (ανεπιτυχής)

Τραγική οικονομική κατάσταση 1922

- Εσωτερικός δανεισμός με κοπή του μισού των χαρτονομισμάτων

(Πρωτοπαπαδάκης 25 Μαρτίου 1922)

Γεώργιος Χατζανέστης

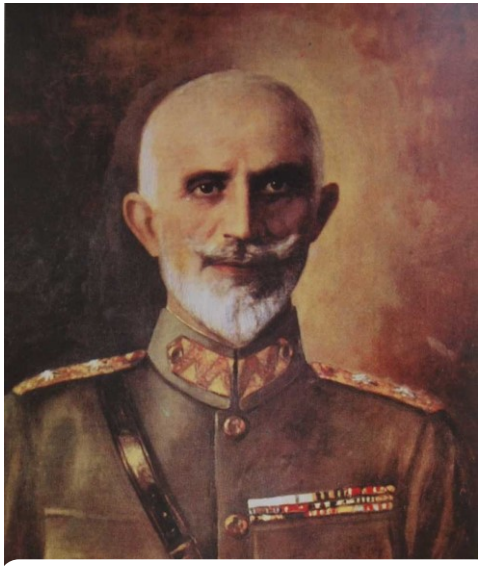

Αντικαταστάτης Παπούλα που παραιτήθηκε
Υπήρξε ως νέος Αρχιστράτηγος επί 3,5 μήνες
Από Μάιο 1922-Αύγουστο 1922

Έμενε μακριά από το μέτωπο (Σμύρνη)
Τυπολάτρης
Καλή ιδέα για την κατάληψη της Πόλης!!!
Αποστολή 8.000 άνδρες στη Θράκη
Άρνηση Βρετανών και Γάλλων

Στρατός ανεπαρκής σε αριθμό, κακές διαβιβάσεις, ελλείψεις, κακό ηθικό, κόπωση, μεγάλη έκταση μετώπου, λιποταξίες (14.000 στρατιώτες).

Απόσταση
Πολατλί – Άγκυρα 76 χλμ

Αλλαγές σωματαρχών

- **Γ΄ΣΣ** (στρατηγός Π. Σουμίλας) στο βόρειο τμήμα του μετώπου
- Το **Α΄ΣΣ** (στρατηγός Τρικούπης) και
- **Β΄ΣΣ** (στρατηγός Διγενής) στο νότιο τμήμα του μετώπου

Π. Σουμίλας

Ν. Τρικούπης

Κίμων Διγενής

Ζωγραφική από τον πόλεμο

Επίθεση τούρκων 14 Αυγ 1922
εξαίρετο πυροβολικό αριθμητική υπεροχή

- Κακές διαβιβάσεις και εφοδιασμός Ελλήνων
- Μεγάλη διασπορά ελληνικού στρατού
- Χατζανέστης μακριά από εστίες μαχών, άγνοια εξελίξεων
- Υποστράτηγος Τρικούπης διστακτικός, περίμενε διαταγές
- **Περικύκλωση –Σύλληψη**:
  - στρατηγών Τρικούπη , Διγενή, Κλαδά, Δημαρά
  - 190 αξιωματικών 4.500 οπλιτών

Ο αιχμαλωτισθείς Τρικούπης μόλις είχε οριστεί αρχιστράτηγος

Έκτροπα στη Σμύρνη - δολοφονίες

Φοβερά έκτροπα στη Σμύρνη
από Τσέτες αλλά και στρατό
Σφαγές, λεηλασίες, βιασμοί, πνιγμοί
φωτιά, άρνηση πλοίων για βοήθεια

Μεχμέτ Αζίζ: «θάνατος στους Έλληνες που στερούνται τιμής....καταστρέψτε τα πάντα. Σε ό,τι αφορά τις γυναίκες μη διστάσετε...

Ο **Μητροπολίτης Χρυσόστομος** παραδόθηκε στον όχλο από τον Νουρεντίν πασά και φονεύθηκε αφού πρώτα βασανίσθηκε (27 Αυγούστου 1922).

Τα παραπάνω χαρακτηρίστηκαν σε μαθητικό βιβλίο ως «συνωστισμός»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ
ΑΛ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
ΓΕΩΡΓ. ΡΟΥΣΣΟΣ
ΑΛΕΞ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΕΜΜ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ
Γ. ΕΣΗΝΤΑΡΗΣ
ΚΩΝΣΤ. ΡΕΝΤΗΣ
Δ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1922

ΑΘΗΝΑΙ, ΕΤΟΣ Α' — ΑΡΙΘΜΟΣ 205 | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 25 | ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΓΕΡΑΣ. ΛΥΧΝΟΣ | ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 1-07 — ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠΤΑ 30

Η ΣΜΥΡΝΗ ΚΑΙΕΤΑΙ — Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΕΚΡΕΟΥΡΓΗΘΗ — ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΦΑΖΟΝΤΑΙ!

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως συνεκέντρωσε περὶ αὐτὸν χθὲς τὴν ἑσπέραν τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου καὶ προέβη εἰς συστάσεις περὶ τοῦ πῶς πρέπει αἱ ἐφημερίδες νὰ γράφουν κατὰ τὰς σημερινὰς περιστάσεις. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὑπῆρχον προηγούμενες ρητὰ καὶ κύστηρκε δεκτικαὶ τῆς Λαοκρατείας, ἴσως αἱ συστάσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἐκ τῶν ὑστέρων ἐρχόμενες, ἐπερίττευον ὅλως διόλου.

***

Ἐκλήθησαν μετὰ τῶν «κεθεστωτικῶν» ἐφημερίδων παρεκδόξως καὶ αἱ φιλελεύθεραι. Παρεκδόξως, διότι αἱ μετανοεμβριακαὶ Κυβερνήσεις, ἐκ τῆς κύτης ἄπασαι προελθοῦσαι κοινοβουλευτικῆς πλειοψηφίας, δὲν μᾶς εἶχην συνηθίσει εἰς τόσην τιμήν. Τοῦναντίον, τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἠγνοήθη συστηματικῶς καὶ ἀντεσυστηματικῶς παρ' αὐτῶν. Ἐγνοήθη ὅταν τὸ πρῶτον ἀνετράπη ἡ Κυβέρνησις Γούνταρη καὶ τὰ κόμματα ἐκαλοῦντο διὰ τῶν σημαιοφόρων αὐτῶν εἰς τὰ Ἀνάκτορα. ἔνα δώσουν γνώμην περὶ τοῦ νομιμωτέρου καὶ συμφερωτέρου τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πολιτικῆς κρίσεως. Καὶ μολονότι ἡ τότε προβληθεῖσα λύσις καὶ ἀνόητος, προσχηματική δὲ, δικκολογεῖ ὅπ' τοῦ ἐκ Πατρῶν ἀρχηγοῦ τῆς κοινοβουλευτικῆς πλειονοψηφίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ δευτέραν φορὰν, τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἠγνοήθη κατὰ τὰς συχνὰς κρίσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν. Τοῦτον, ὥστε νὰ γεννᾶται σοβαρὰ ἐρωτήματα ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐφημερίδων τῶν ἀποκλεισθεισῶν ἐκ τῶν συσκέψεων τοῦ κ. Τριανταφυλλάκου δὲν ἦτο ἀπαραίτητον νὰ γένουν. Δυνάμεθα νὰ κυκλωμεθῶμεν καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν ἄλλων φιλελευθέρων συνηδέλφων ὅτι ἐπολιτεύθημεν πάντοτε κατὰ τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπετάξαμεν καὶ ἐξηκολουθοῦμεν νὰ ὑποτάσσωμεν πᾶσαν ἄλλην φιλοδοξίαν ἢ βλέψιν.

Μόνος ὁ λεγόμενος «κεθεστωτικὸς» Τύπος εἶχεν ἀνάγκην τῶν συμβουλῶν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, διότι ἄλλωστε δὲ ἐπὶ τὴν Τύπον αὐτὸν καὶ ἡ Λαοκρατεία οὐδέποτε ὑπῆρξεν. Ἴσως τὸ ἀγνοεῖ ὁ κ. Τριανταφυλλάκος. Ἀλλὰ πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ τὸ μάθῃ. Τὴν νεοφαιτιστικὴν προπαγάνδαν μεταξὺ τοῦ Λαοῦ καὶ μεταξὺ τοῦ στρατοῦ τὴν διέπραξεν ὑπὸ τὴν ἐπίσημον ἐμφάνισιν των αἱ προηγούμεναι Κυβερνήσεις. Ἔχουσαι μονοπωλικὴν συνεργάτην τὴν «κεθεστωτικὴν» Τύπον, οὐδέποτε εἰς τὸ πεδίον λαοκρατίας. Ὅταν δὲ ἀπὸ τὰς φιλελευθέρας ἐφημερίδας διεγράφοντο αἱ πατριωτικώτεραι ὑποδείξεις πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ τόνωσιν τοῦ πεφημελημένου καὶ ἐγκαταλελειμμένου μετώπου, ὁ «κεθεστωτικὸς» Τύπος ἐπληροφόρει τὸν στρατὸν ὅτι, ἂν εὑρίσκετο εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, δὲν ἦτο ἀκοῦ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῶν δούλων τοῦ ἀδελφῶν, ὅπως ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν, ἀλλὰ διότι ἔτσι τὸ ἠθέλησαν ἡ πικροφροσύνη ἢ ἡ προδοσία τοῦ Βενιζέλου, ὑποδιδάσκοντος τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα εἰς ὄργανον μεσοθωρικὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων. Καὶ ἔνεκεν ἀ-

Ο ΜΑΡΤΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Εἰς τὴν θέσιν Παράδεισος Σμύρνης | καθ' οἱ σταυρώθησαν οἱ συμμάχοντες τὴν

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ

«Η ΑΣΠΙΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ»

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, Αὐγουστος 1922.—Ἡ κ. Μαρσὲλ Τιναίρ, ἡ ὁποία εἶνε ἀρκετὰ γνωστὴ στὸν Ἑλληνικὸν ἀναγινώσκοντα κόσμον, συνεχίζει τὴν καλαὶαν Γαλλικὴν παράδοσιν· ἐξακολουθεῖ νὰ γράφῃ μυθιστορήματα Ἑλληνικά. Ναί, Ἑλληνικά. Ἡ γλῶσσα στὴν λογοτεχνίαν εἶνε ἡ τελευταία ρόδα· τὸ πᾶν εἶνε ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ψυχὴ τῶν περισσοτέρων μυθιστορημάτων τῆς Μαρσὲλ Τιναίρ εἶνε κοτισμένη μὲ Ἑλληνικότητα, μὲ ζωὴν Ἑλληνικὴν, μὲ παλμοὺς Ἑλληνικοὺς καὶ κυρίως μὲ φῶς. Ἑλληνικὸν εἶνε καὶ τὸ τελευταῖον ἔργον της: «Ἡ Ἀσκὶς τοῦ Ἀλεξάνδρου».

Ἕνα κορίτσι γεννιέται ἀπὸ τοὺς ἔρωτας τῆς Θαλεστρίδος καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἡ Περσηΐς. Κι' ὁ Κένταυρος Πυρετὸς τὴν ἀνατρέφει σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῶν Ἀμαζόνων. Ἡ μητέρα τῆς Θαλεστρίς τῆς ἀρίνει, ξεφυγόντας, μίαν μεγάλην μαύρην Ἀσκίδα τῆς Παλλάδος, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κάμει ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Θεᾶς εἰς τὴν Τροίαν· Ἀλλὰ κάποιος χρησμὸς προαγγέλλει στὴν Περσηΐδα ὅτι ἕνας ξένος θὰ ἔλθῃ νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἀσκίδα της· τότε θὰ πρέπῃ κι' αὐτὴ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ποὺ ἡ Ἄρτεμις ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὶς παρθένες της· νὰ παραδοθῇ στὸν ξένον, καὶ ἢ νὰ τὸν σκοτώσῃ ἢ ν' ἀφήσῃ νὰ σκοτωθῇ αὐτή.

Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ περιπέτεια. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς κοθεὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν κερδφαρμη ἀσκίδα, ποὺ ἔμαθε πὼς εἶνε κρυμμένη κάπου κοντὰ στὸν Ἄρχιον. Ἕνας νέος ναύτης ἀπὸ τὸν Τάραντα μαθαίνει τὸν κόθον τοῦ Βασιλιᾶ του καὶ φίλεται στὴν περιπέτεια κοὶ θὰ τὸν κάνῃ καινούργιον Ἰάσονα. Μετὰ πολλὰς περιπετείας ὁ Χρύσανθος—γιατὶ Χρύσανθος ὀνομάζετο ὁ τολμηρὸς ναύτης—κατοθώνει νὰ φθάσῃ στὶς ὄχθες τοῦ Ἀρίξου. Ἐπειτα ἕρδιμος γάνεται, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοὺς συντρόφους του καὶ μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις συναντᾶ ἕναν ἔφηβο καβαλλάρη· εἶνε ἡ Περσηΐς. Ἐπερβαίνει τώρα ὁ ἀδιάκριτος υἱὸς τῆς Κύκλοψος καὶ δένει γερὰ μὲ τὰ λουλούδινα δεσμά του τοὺς δύο νέους.

ἀρρενωπὴ Ἀμαζὼν τοῦ Ἀράξου. Φεύγει τότε κυκλοκομενος ἀπὸ τὰς τύφεις του καὶ ζητεῖ νὰ ἐλθεύσῃ τὴν Πελλάδα γιὰ τὴν μεγάλην προσβολήν. Συγχρόνως ὁ Ἀδριανὸς ἀποκεῖ κάποιαν ἀσκίδα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπώλησαν μερικοὶ ἔμποροι ἀπὸ τὴν Θράκην ὡς ἀσκίδα, τάχα, τῆς Ἀθηνᾶς.

Στὶς σπαρεπιστεῖς, στὶς φωτεινὲς εἰκόνες ποὺ ἐκτυλίσσονται τώρα ἀπὸ τὶς χλοερὲς ὀ-

2ᴬ ΕΚΔΟΣΙΣ

Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΑΓΩΝΙΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΩΣΗ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ

ΘΑ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ ΤΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 1 Σεπτεμβρίου. [Ραδιογράφημα].—Ὁ κ. Βενιζέλος εἰς τὰς συνομιλίας αὐτοῦ ἐξῆρε τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον θὰ ἀπετέλεε διὰ τὴν Παγκόσμιον εἰρήνην ὁ συνωσισμὸς Ἀγκύρας-Μόσχας-Βερολίνου ὡς καὶ τὰς ἀνεπιφυλάκτους συνεπείας τῆς Κεμαλικῆς εἰσβολῆς εἰς τὴν Θράκην.

Πάντως, κατὰ τὰς δηλώσεις τῆς ἀκολουθίας του, ὁ κ. Βενιζέλος θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ σφάλματα τῶν Κωνσταντινικῶν, ἀλλὰ θὰ ἠρνεῖτο κατηγορηματικῶς νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

[*Λεύρματος Στ. Βορδᾶ*]

Η Σμύρνη καίγεται

Λαϊκή Ζωγραφιά

Οι επαναστάτες 1922

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Ν. Πλαστήρας

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Στ. Γονατάς

ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

Δημ. Φωκάς

Κυβέρνηση επαναστατών 1922

-Προκηρύξεις στην Αθήνα, μεταφορά στρατού σε Αθήνα
-Αίτημα να φύγει ο Κωνσταντίνος και όλοι οι πρίγκιπες
-Αρχηγός επαναστατικής επιτροπής ο Πλαστήρας
-Αναχώρηση Βασιλιά από Ωρωπό, συγκίνηση λαού

-Φανατικές εκδηλώσεις Θ. Πάγκαλου, ανακριτής
-Πρωθυπουργός Κροκιδάς, παραίτηση →Στ. Γονατάς

-Συνθήκη Μουδανιών (εκπρόσωποι Σαρηγιάννης και Α. Μαζαράκης)

-Διπλωματικός εκπρόσωπος Ελλάδας στη Λοζάνη ο Βενιζέλος
-Εγκατάλειψη Ανατολικής Θράκης (κακώς)(260.000 πρόσφυγες)**, αποδοχή από Βενιζέλο!**

Η αποχώρηση από Ανατολική Θράκη

Βενιζέλος: Εκπρόσωπος Ελλάδας στη Λωζάνη: Σύσταση να συμμορφωθεί η επαναστατική κυβέρνηση και να δεχθεί την αποχώρηση από ανατολική Θράκη.

Ευτυχώς η αποχώρηση έγινε χωρίς σφαγές

Απλή αναφορά στη γενοκτονία των Ποντίων

-Έναρξη το 1908 με Νεότουρκους, επίταση 1913, και κορύφωση στα 1919-1923.

-Το 1900 ζούσαν 600.000 Πόντιοι στον Πόντο και Καύκασο με 1.047 σχολεία, και 75.953 μαθητές, 1.131 Ναούς, και 22 Μονές.

-1911 άρχισαν πιεστικά οικονομικά μέτρα, δημεύσεις περιουσιών.

-1916 προέλαυσαν Ρώσοι στον Ανατολικό Πόντο.

-Άριστη διοίκηση από Μητροπολίτη Χρύσανθο επί διετία.

-Υπόμνημα Βενιζέλου στη Διάσκεψη Ειρήνης στο Παρίσι (Αρμενικό κράτος)

-Υπόμνημα Χρύσανθου το 1919 για διφυές κράτος Ποντίων και Αρμενίων

-Τάγματα εργασίας (Αμελέ Ταμπουρού) – πορείες θανάτου

-Αντάρτικο Πόντου – Αντίδραση Οθωμανών – Εκτελέσεις – δολοφονίες

- 350.000 θύματα των Τούρκων ατάκτων και στρατού

Εικόνα από νεκρούς ποντιακής γενοκτονίας

Δίκη παρωδία και καταδίκη από στρατοδικείο σε θάνατο για εσχάτη προδοσία 15η Νοεμ 1922

- Γ. Χατζανέστην, Δ. Γούναρην, Ν. Στράτον, Π.Πρωτοπαπαδάκην, Γ.Μπαλτατζήν και Ν. Θεοτόκην εις την **ποινήν του Θανάτου**.
- Μ. Γούδαν και Ξ. Στρατηγόν εις την **ποινήν των ισοβίων δεσμών.**

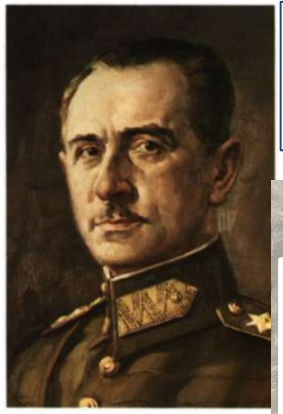

Α. Οθωναίος: Πρόεδρος στρατοδικείου στη καταδίκη των έξι.

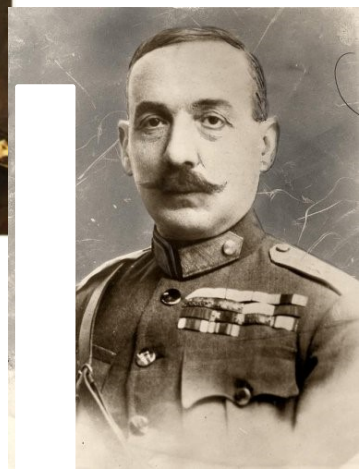

Θ. Πάγκαλος: Πίεζε για να καταδικαστούν σε θάνατο οι δικαζόμενοι (επικεφαλής ομάδας με 300 φανατικούς αξιωματικούς).

Ε. Βενιζέλος: Δεν θέλησε να παρέμβει και έγιναν ταχύτατα οι εκτελέσεις. Παρασκήνιο με 2 τηλεγραφήματα.
(Πηγή: Στρατηγός Ι.Ε. Ιωαννίδης, 1932)

Πολλά χρόνια αργότερα

2010: αθώωση των έξι σε αναθεώρηση της δίκης με προσφυγή εγγονού του Πρωτοπαπαδάκη

Το τέλος του ονείρου-Συνθήκη της Λοζάνης

- **Συνθήκη Λοζάνης**, **ανταλλαγή πληθυσμών**

1.650.000 χριστιανοί έναντι **670.000 μουσουλμάνων**

- Οικονομικά προβλήματα – ασθένειες (Φυματίωση, Ελονοσία)
- Πολιτική αστάθεια Μεσοπολέμου – πολλά κινήματα
- Στο θέμα των περιουσιών ζημία των Ελλήνων
- **Μεονέκτημα συνθήκης**: η παραμονή μουσουλμάνων στη Θράκη και Θεσπρωτία σε αντίβαρο των Ελλήνων στην Πόλη

Η Τουρκία συνέχισε την Εθνοκάθαρση

- Με τον νόμο **Βαρλίκ Βεργκισί** το 1942 βαριά φορολογία παντός είδους ακινήτων, επιχειρήσεων, εργοστασίων και μεγαλοκαταθετών σε τράπεζες από μη μουσουλμάνους
- Με **πογκρόμ στην Πόλη** το 1955

Σήμερα στην Πόλη οι Έλληνες λιγότεροι από 2.000 άτομα (Το 1923 ήταν 200.000)

Αντίθετα στη Θράκη οι μουσουλμάνοι ευημερούν και αυξάνονται

Κεντρικά πρόσωπα του Εθνικού Διχασμού

- **Ελ. Βενιζέλος**
- Εμμ. Ρέπουλης
- Εμμ. Μπενάκης
- Θ. Πάγκαλος
- Γ. Κονδύλης

- **Βασιλιάς Κωνσταντίνος**
- Γ. Στρεϊτ
- Β. Δούσμανης
- Ι. Μεταξάς
- Δ. Γούναρης

Στρατιωτικοί της Εθνικής Άμυνας

Επίστρατοι

Ο Κωνσταντίνος δεν συμμετείχε και δεν ευθύνεται για την αποτυχία της εκστρατείας

Επιστολές Βενιζέλου-Μεταξά το 1934 για εθνικό διχασμό

Συνέβαλαν στην αποτυχία της εκστρατείας (Α)

-Η αδράνεια του ελληνικού Στρατού επί 12 μήνες με Βενιζέλο ΠΘ

-Η δεκάμηνη αδράνεια του ελληνικού στρατού με Γούναρη ΠΘ

-Η οικονομική εξάντληση της Ελλάδας και κόπωση του στρατού

-Η συνεχής ενίσχυση του Κεμάλ από Ιταλία, Γαλλία, ΕΣΣΔ

-Η μεγάλη έκταση του μετώπου, η έλλειψη συνεργασίας των Σωμάτων Στρατού και οι κακές διαβιβάσεις λόγω των Τσετών και εχθρικού πυροβολικού

-Η πορεία προς την Άγκυρα (επίμονη ιδέα του Δ. Γούναρη) και αποδοχή από Πάλλη και Σαρηγιάννη

Συνέβαλαν στην αποτυχία της εκστρατείας (Β)

-Οι μάχες χωρίς εφεδρείες

-Το ισχυρό Πυροβολικό και η Αεροπορία του Κεμάλ

-Η διεύθυνση επιχειρήσεων 400 χλμ πίσω από το μέτωπο

-Εσωτερική υπονόμευση (από κομμουνιστές και Αμυνίτες της Πόλης)

-Οι Έλληνες πολεμούσαν διχασμένοι, σε εχθρική ενδοχώρα

-Οι Τούρκοι πολεμούσαν για την πατρίδα τους με έντονο εθνικισμό

-Στην τελική επίθεση του Κεμάλ συμμετείχαν μόνο τρεις ελληνικές Μεραρχίες έναντι πολλαπλάσιων του Κεμάλ

Η Ελλάδα το 1919-1922
παρά το ότι πολεμούσε διχασμένη

- Έγγραψε σελίδες δόξας και ηρωϊσμού
- Είχε εναντίον της τη Γαλλία, την Ιταλία και την ΕΣΣΔ
- Κέρδισε πολλές μάχες, έφτασε 76 χλμ από Άγκυρα
- Όμως έχασε στο τέλος τον πόλεμο
- Έχασε τον προαιώνιο ελληνισμό της Ιωνίας
- Έπαθε οικονομική καταστροφή πολιτών και κράτους

Ερώτημα: Ποιος έφταιξε για τον διχασμό;

- **Απάντηση: Πολλοί και κυρίως εμείς**
- **Οι ξένοι έχουν τα δικά τους συμφέροντα.**
- **Εμείς διχαζόμαστε και αποδίδουμε σε άλλους**

την κακή μας τύχη

- **Ο Βενιζέλος παραδέχθηκε τη μέγιστη δική του ευθύνη**
- **Το ίδιο και ο Μεταξάς που το έγραψε στο ημερολόγιό του**

«Φταίει το ζαβό το ριζικό μας!
Φταίει ο Θεός που μας μισεί!
Φταίει το κεφάλι το κακό μας!
Φταίει πρώτ' απ' όλα το κρασί!
Ποιος φταίει; ποιος φταίει;

Κανένα στόμα δεν το 'βρε και δεν το 'πε ακόμα».

Βάρναλης

Βιβλιογραφία

Εθνικού διχασμού
και
Μικρασιατικής εκστρατείας

ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ

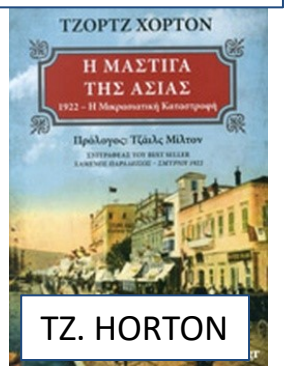

TZ. HORTON

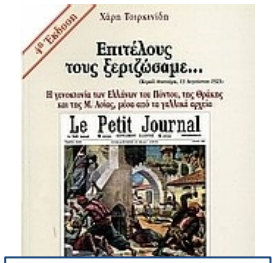

Χ. ΤΣΙΡΚΙΝΙΔΗΣ

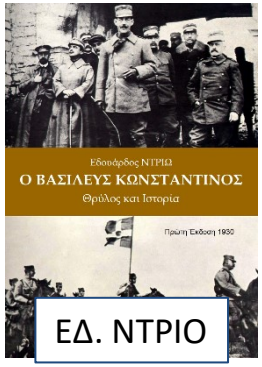

ΕΔ. ΝΤΡΙΟ

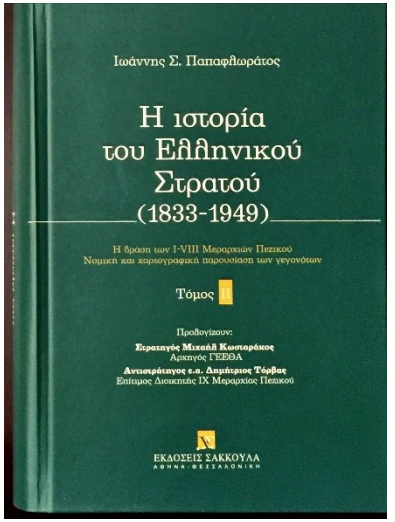

Ι. Σ. ΠΑΠΑΦΛΩΡΑΤΟΣ

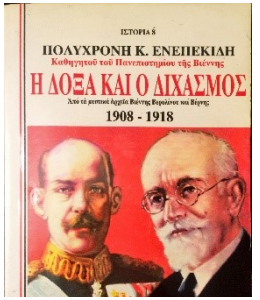

ΠΟΛ. ΕΝΕΠΕΚΙΔΗ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ Ι. ΜΕΤΑΞΑ

Το τέλος της ομιλίας είναι πολύ δυσάρεστο

αλλά διδάσκει

«ΟΧΙ στους ΔΙΧΑΣΜΟΥΣ»

Συμπεράσματα -Επίλογος

- Οι Έλληνες ενωμένοι μεγαλουργούν
- Συχνά όμως ρέπουν σε διχασμούς
- Επηρεάζονται από ξένους, οι οποίοι όμως τους εγκαταλείπουν αφού κάνουν τη δουλειά τους

Προβλήματα που έχουμε σήμερα

- Η επιθετικότητα της Τουρκίας
- Οικονομικό πρόβλημα κράτους και πολιτών
- Δημογραφικό πρόβλημα (λίγες γεννήσεις)
- Λαθροεισβολείς μουσουλμάνοι
- Χαμηλό επίπεδο ανθρωπιστικής παιδείας
- Εθνομηδενιστές εντός των τειχών

Διεθνιστές=Αδιάφοροι ή και εχθροί προς τον ελληνισμό

Νεοταξίτες=Yes men and Yes women

Η Ελλάδα 17 χρόνια μετά τη μικρασιατική καταστροφή δημιούργησε το έπος του 1940-1941 φαίνεται απίστευτο

Ευχαριστώ για την προσοχή σας